

Acceptera inte MTRs lönesänkning!

Mot bakgrund av att företaget gett spärrexpeditörerna ett tjänstepaket som i praktiken förutsätter att man skall använda obetald arbetstid för att hantera avlösningarna, vill jag som medlem i SEKO framföra några viktiga aspekter och rekommendationer att ta del av.

MTR om påtid

I utbildningen för I-Cash, har MTR egenmäktigt informerat om att de fem minuter som finns någonstans i respektive tjänst i form av påtid, skall från 1 juni 2010 användas i samband med flygande avlösningar för att inventera biljetter. Dessa fem minuter uppges dock i kollektivavtalet vara öronmärkta sedan årtionden för följande ändamål:

Spärrexpeditör tilldelas 5 minuter för inköp av kontantbiljetter och för att läsa meddelanden från trafikledningen etc. samt 2 minuter vid avlösning före rast och efter tjänstens slut.

Denna viktiga mening har sedan den kom till, avseende de fem minuter som omnämns, utgjort en viktig kompensation för den fritid som spärrexpeditörerna fått använda för dess ändamål, med motsvarande arbetstid placerad någonstans i tjänsten. Tiden har aldrig varit avsedd för att användas under den tidpunkten där den varit placerad i tjänsten. Detta är logiskt, eftersom inköpen av kontantbiljetterna under flertalet av tjänsterna inte varit möjlig i anslutning till tjänstetiden vid alla tunnelbanans uppgångar och därtill under dygnets alla

timmar. Sedan ganska många år tillbaka har dock de egna inköpen upphört, men i gengäld har informationssamhället medfört att personalen har fått betydligt fler meddelanden att behöva läsa in sig i under den begränsade påtiden. Bara det att exempelvis använda sin fritid för att kolla sina tjänster via Intranet, är naturligtvis att betrakta som läsning av företagets meddelanden, eftersom tjänsterna är meddelanden från arbetsledningen som ger personalen arbetsinstruktioner om när och var man skall tjänstgöra

Exempel på påtider

Kompensation med fem minuter för läsning av företagets meddelanden.

5427	Das S	0.07	5	7:30	10:00		7.52
	Mör	0.13		10:30	12:30	2	5.00
	Unt			13:30	16:00	2	2.43

Kompensation med två minuter för varje obetalt avlösningstillfälle, som alltid skall finnas med på samma rad som passlängden, under förutsättning att man blir avlöst. Efter passlängden har man alltid obetald rast eller så är arbetsdagen eller tjänsten slut. Om arbetsgivaren lockar med att ge betald rast för att du skall jobba extra, försvinner naturligtvis påtiden vid rasttillfället på samma sätt som de försvinner vid de betalda arbetspauserna.

på avsedd dag. Att komma åt dessa meddelanden, tar utan tvekan över fem minuter, under förutsättning att man inte sitter framför en dator som är i drift och som samtidigt är uppkopplad till Internet. Har man inte tillgång till Internet, eller om något inte stämmer på Intranet, är det närmast till hands att med egen ekonomi bekosta ett telefonsamtal för att erhålla meddelandet på muntlig väg, varav bara telefonsamtalet i sig borde överskrida dessa fem minuter, då anställningsnumret skall matchas med tjänst och tjänsten sedan skall läsa upp tydligt och noggrant medan uppgifterna antecknas.

Hur MTR kommit fram till att man med dessa fem minuter även skall hinna göra obetalda flygande avlösningar med kassaredovisning och inventering, är för mig, liksom för vem som helst ute på fältet, fullständigt obegripligt. Att MTR även menar att man skall börja inventera fem minuter före utsatt starttid på passet/tjänsten, väcker verkligen frågan om varför de i så fall inte lagt fem minuter vid alla tillfällen där dessa avlösningar sker på obetald arbetstid, som i de flesta fall skulle innebära

två tillfällen per tjänst. Sedan kan man undra hur MTR kommit fram till hur personalen i fortsättningen skall hinna läsa alla meddelanden, om denna påtid även skall upptas av inventeringstid, när påtiden inte ens räcker till för ett avlösningstillfälle.

Språklig analys av kollektivavtalstexten

Innan vi analyserar kollektivavtalstexten, skall vi bara fastslå att förkortningen 'etc' är en förkortning för etcetera som betyder "och så vidare".

Trots att det finns kollektivavtal på att MTR inte får använda dessa fem minuter till inventeringstid, menar de att det finns utrymme för det i och med att det i kollektivavtalstexten står 'etc', vilket de menar kan betyda vad som helst. Eftersom det är betald arbetstid, anser de att tiden även kan användas för inventering. För den som kan svenska, även utan grammatikkunskaper, är det dock uppenbart för gemene man att 'etc' inte syftar till annat än olika typer av meddelanden. Frågan är då vem eller vilka beslutsfattare i MTRs ledning har behov av en liten språkkurs när varken de

juridiska färdigheterna eller omdömet räcker till för att tolka kollektivavtalet? Här erbjuder jag den språkliga delen gratis!

För att analysera texten i kollektivavtalet rent spåkligt, kan man uttrycka det så här: Eftersom man efter 'kontantbiljetter' har konjunktionen 'och', istället för kommatecken, är det bara de två prepositionsfraserna (för inköp av kontantbiljetter och för att läsa meddelanden) som räknas, varvid 'etc' syftar på den andra prepositionsfrasen avseende olika typer av meddelanden, som exemplifieras kunna härstamma från trafikledningen. Med exemplet från kollektivavtalstexten förtydligar man samtidigt att meddelanden från

TP5000, modul för I-Cash, som kräver inloggning med operatörskort.

exempelvis dagstidningar inte är att betrakta som företagets meddelanden, eftersom dagstidningarna inte är en del av företaget. För att 'etc' skulle kunna ge utrymme för även inventeringstid och annat som inte är specificerat i kollektivavtalstexten, hade man fått uttrycka det så här: *för inköp av kontantbiljetter, för att läsa meddelanden etc.*

Avlösningstid & Övertid

Före omplaceringen, som ägde rum 1 juni, hade fler och fler på T-Centralen börjat att avlösa varandra "prick", det vill säga på den officiella starttiden som står skriven i tjänsterna. Detta var ett viktigt steg för att markera för arbetsgivaren att spärrexpeditörerna inte gick med på MTRs upplägg om att erbjuda sina tjänster och sin arbetskraft utan betald arbetstid.

Vad är då konsekvensen av att avlösa prick? Om du exempelvis avlöser mig prick 12:40, börjar jag att inventera medan du i den flygande avlösningen tillhandahåller service åt kunderna. Därefter inventerar du medan jag serverar kunderna. Först när du godkänt min inventering och du är redo att ta över

Skärmen, modul för I-Cash som i huvudsak används vid biljettinventering vid både inloggning och utloggning samt vid samtliga tillfällen när man säljer biljetter.

bemanningen, är jag fri att gå. Eftersom den avlösta har två minuters överlappande påtid vid obetalda avlösningar och båda parternas inventering omöjligen kan bli klar på två minuter, fyller jag senare i lappen "Tiduppgift" för övertid. Detta alternativ blir naturligtvis dyrare för arbetsgivaren, än att ge oss mer överlappande påtid än två minuter. Visst skulle jag i detta exempel kunna stänga tidigare för att vara klar med min kassaredovisning innan jag lämnar över allt till Dig, men detta skulle samtidigt förutsätta att jag skulle bli tvungen att stänga, vilket man inte får när man tillämpar flygande avlösningar. Men även om MTR i framtiden skulle

komma fram till att man fick stänga, skulle dessa två minuter ändå inte räcka till för att erhålla ett godkännande efter genomförd inventering av den som avlöser, innan den som blir avlöst får gå.

Skall man komma prick?

Naturligtvis gör du som vill, men för att vi skall lyckas pressa arbetsgivaren till att betala för den obetalda arbetstiden, skall man inte börja att inventera kassan förrän arbetstidens officiella starttid. I praktiken började jag exempelvis mitt andra pass klockan 13:30 före 1 juni. Om jag var på plats redan 13:15 eller 13:26, började jag inte att räkna kassan förrän just 13:30, oavsett om den jag

avlöste var redo att lämna över till mig före 13:30. I och med att jag inte började räkna förrän 13:30 och min tid för inventering alltid tog, och alltid kommer att ta mer än två minuter, hade nu den jag avlöste möjlighet att begära övertid.

Myntapparaten, modul för I-Cash som hanterar mynt.

Vad säger SEKO om påtiden?

SEKO är givetvis också av den ståndpunkten att dessa fem minuter inte är inventeringstid, utan enbart för läsning av företagets meddelanden. SEKO menar lika bestämt att påtiden för dessa fem minuter, inte är förknippad med just den tidpunkten som den finns placerad i tjänsten, varvid det är den officiella starttiden av passet/tjänsten som gäller, vilket alltså innebär att man inte behöver komma fem minuter tidigare. Vid

avlösningarna där obetald tid uppstår, skall övertid begäras på blanketten "Tiduppgift". Om övertid inte beviljas, kommer SEKO att begära en tvisteförhandling. Allt detta klargjordes mycket tydligt och bestämt av SEKO klubb 120s ordförande på ett medlemsmöte som ägde rum den 23 april 2010 mellan 18:00-20:00.

Lösning för MTR

Den mest rimliga lösningen jag personligen kan se på problemet med flygande avlösningar i kombination med kassaredovisning och inventering, är att arbetsgivaren utökar den överlappande påtiden till 10 minuter vid varje tillfälle det uppstår obetald arbetstid. Denna påtid måste även läggas in när tjänsterna kapas i anslutning till obetald arbetstid. En kapad tjänst kan exempelvis uppstå genom att man i ett pass som normalt slutar 17:15, har beviljats komplement från 16:30. Då borde det således även finnas 10 minuters påtid efter 16:30, eftersom MTR inte borde kunna förutsätta att avlösaren kommer tidigare eller är villig att arbeta på obetald arbetstid.

Dessa 10 minuter kan låta mycket för den som inte är

insatt i vad man måste hinna med för att utföra en flygande avlösning med tillhörande kassaredovisning och inventering, men mot bakgrund av de moment som ingår och som jag beskrivit enligt ovan, skulle jag vilja bevitna hur det vore rimligt att komma fram till det som MTR kommit fram till. Så fort något inte stämmer i redovisningen, skenar tiden iväg ordentligt, i synnerhet då hanteringen av dessa problem är, eller känns tämligen oklara. Därav var jag redan i samband med att förslaget på det nya tjänstepaketet kom ut, snabb med att mejla till mina chefer om bristerna med påtiden.

Om kollegan inte har haft några bekymmer med sin kassa och båda är erfarna med att inventera "fort", skulle jag tippa på att rasten för kollegan förkortas med ca 10 minuter. Så fort en av parterna är oerfaren med inventeringen handlar det om betydligt mer tid. Vad man än kommer fram till om dagens påtider, räcker alltså inte den ens till för ett avlösningstillfälle. Här är det alltså frågan om MTR skall betala övertid eller om personalen skall jobba gratis.

Sedelmaskinen, modul för I-Cash som hanterar sedlar. En riktig bullermaskin som ständigt måste vara i drift med dess enorma ljudnivå. I och med denna maskin, har SL verkligen visat prov på att de fullständigt bortsett från att tänka på personalens arbetsmiljö.

Rekommendationer till berörd personal med tjänst i spär

Inventera bara på arbetstid. Skriv och lämna in övertid när du har rätt till det, alltså när du har obetald rast, eller när du slutar för dagen. Att inventera tidigare för att vara bussig mot kollegan som vill komma hem tidigare eller gå på rast, medför sämre förutsättningar för att arbetsgivaren skall förstå problemet och betala för vad som är att betrakta som arbetstid. Det innebär att den dricks som du ger till kollegan i form av tid vid tidigare avlösning, medför

även än mer generös dricks till arbetsgivaren och utgör samtidigt en acceptans av en lönesänkning för hela spärkollektivet. Därtill gör du det inte möjligt för din kollega att begära övertid, under den period som MTR fortsätter att nonchalera kollektivavtalet.

Vissa hävdar att man tänker egoistiskt och agerar respektlöst när man inte avlöser varandra tidigare, men det är snarare tvärtom, eftersom syftet och målet med att avlösa varandra prick ligger i att alla skall få betalt för den faktiska arbetstiden och inte att någon "egoist" skall få komma hem tidigare på kollektivets bekostnad.

Tim Söderström
Medlem i SEKO

